

УДК 316.62:351.74-051

[https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-10\(40\)-787-798](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-10(40)-787-798)

Лопатинська Ірина Сергіївна, кандидат педагогічних наук, доцентка, доцентка кафедри соціально-гуманітарних та загальноправових дисциплін Криворізького навчально-наукового інституту, Донецький державний університет внутрішніх справ, 50065, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Тільги Степана, 21, тел. +380564947021, <https://orcid.org/0000-0003-4957-9845>

Кучерган Єлизавета Валеріївна, кандидат педагогічних наук, доцентка кафедри соціально-гуманітарних та загальноправових дисциплін Криворізького навчально-наукового інституту, Донецький державний університет внутрішніх справ, 50065, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, вул. Тільги Степана, 21, тел. +380564947021, <https://orcid.org/0000-0003-0284-4349>

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ФАКТОРИ ЖИТТЄВО-ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Анотація. У статті розглядаються соціально-психологічні впливи факторів на самореалізацію становлення професіоналізму поліцейського шляхом його інтегрування в дану професію. Авторами обумовлено різні пріоритети поєднання зовнішніх факторів суспільства з внутрішніми факторами стану особистості в прийнятті вибору кардинальних рішень на основі життєвого досвіду, бажанню навчатись даній справі, умінню володіти життєвими ситуаціями. Розкрито механізми логічного поєднання особистої мети та мрії з плануванням і професійною реалізацією через зміст та завдання Національної поліції України. Розставлено акценти впливу вікового фактору на самореалізацію служіння суспільству, участі особистих поглядів на підтримання безпеки та порядку, забезпечення прав і свобод людини. Осмислені систему факторів професійної самореалізації, розкриті поняття самореалізація в кар'єрному рості, її ознаки в практичній реалізації. Висвітлені механізми за допомогою яких можливі переходи від одного рівня самореалізації до наступного.

Осмислена система факторів професійної самореалізації. Розкриті поняття самореалізація кар'єрного росту, її ознаки в практичній реалізації. Висвітлені механізми за допомогою яких можливі переходи від одного рівня самореалізації до наступного. Систематизовані головні фактори самореалізації, що впливають на кар'єрний ріст особистості та її саморозвиток, де

контрольним фактором є чинник самоефективності, який розкривається в незадоволенні своєю персональною діяльністю та гнучкістю своєї поведінки, а також персональне незадоволення своєю здатністю організувати професійну діяльність, що стимулює почуття кар'єрного росту.

Проаналізована динаміка впливів на прийняття рішень і подальше планування самореалізації, розглянуто варіанти непередбачених обставин соціально-психологічного клімату колективу. Розкриті індивідуально-культурні ситуації впливів які вбирають в себе рівень освіти та вихованості. Узагальнено рекомендації, щодо організації кар'єрного росту за допомогою кар'єроорієнтованій підготовки поліцейського до професійної діяльності.

Рекомендовано в практику пізнання низку кадрових технологій, які сприятимуть самореалізації поліцейського. Визначено фактори професійної самореалізації та системи професійно-особистісних якостей і властивостей фахівця за допомогою яких він відтворює свою визначену сутність в професії поліцейського. Розкрито фактор креативності, який посилює соціально-психологічну готовність професійної діяльності в більш складних умовах кар'єрного росту. Розглянуто фактори позитивної професійної ідентичності, попри негативні впливи установок суспільства та ближнього оточення.

Систематизовано фактори впливу концептуального уявлення всіх учасників професійної діяльності про соціально-психологічні особливості розвитку кар'єри поліцейського.

Ключові слова: самореалізація, творча самореалізація, професійна самореалізація, соціальна самореалізація, життєві стратегії, цілі самореалізації особистості, планування самореалізації, потенціал для жінок.

Lopatynska Iryna Serhiivna, PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Social Humanities and Legal Disciplines, Kryvyi Rih Educational and Scientific Institute, Donetsk State University of Internal Affairs, 50065, Dnipropetrovsk Region, Kryvyi Rih, str. Tilhy Stepana, 21, tel. +380564947021, <https://orcid.org/0000-0003-4957-9845>

Kucherhan Elizaveta Valerievna, PhD in Pedagogical Sciences, Associate professor at the Department of Social Humanities and Legal Disciplines Kryvyi Rih Educational and Scientific Institute, Donetsk State University of Internal Affairs, 50065, Dnipropetrovsk Region, Kryvyi Rih, str. Tilhy Stepana, 21, tel. (056)4947021, <https://orcid.org/0000-0003-0284-4349>

SOCIAL AND PSYCHOLOGICAL FACTORS OF LIFE AND PROFESSIONAL SELF-REALIZATION OF POLICEMAN

Abstract. The article examines the social and psychological effects the factors on the self-realization of becoming a police officer by integrating him into

this profession. Different priorities of the combination the external factors of society with internal factors of the state of the individual in making cardinal decisions based on life experience, the desire to learn a given business, and the ability to master life situations are also stipulated. Mechanisms of logical combination of personal goals and aims with planning and professional implementation the content of the National Police of Ukraine are revealed. The authors emphasize the influence of the age factor on the self-realization of service to society, the participation of personal views in maintaining security and order, ensuring human rights and freedoms. The system of factors of professional self-realization was understood, the concept of self-realization in career growth, its signs in practical implementation were revealed. The mechanisms by which transitions from one level of self-realization to the next are possible are highlighted.

A comprehensive system of factors of professional self-realization. The concept of self-realization in career growth, its signs in practical implementation are revealed. The mechanisms by which transitions from one level of self-realization to the next are possible and they are highlighted in the article. The authors systematize the main factors of self-realization that influence the career growth to an individual and his self-development, where the controlling factor is the factor of self-efficacy, which is revealed in dissatisfaction with one's personal activity and flexibility of one's behavior, as well as personal dissatisfaction with one's ability to organize professional activities, which stimulates a sense of self-worth growth spurt.

The dynamics of influences on decision-making and further planning of self-realization are analyzed, options for unforeseen circumstances of the social and psychological climate of the team are considered. The individual and cultural situations of influences that absorb the level of education and upbringing are revealed. Recommendations on the organization of career growth with the help of career-oriented training of a police officer for professional activity are summarized.

A number of personnel technologies that will contribute to the self-realization of a police officer are recommended in the practice of cognition. The factors of professional self-realization and the system of professional and personal qualities and properties of a specialist with the help of which he reproduces his defined essence in the profession of a police officer are determined. The factor of creativity, which strengthens the social and psychological readiness of professional activity in more complex conditions of career growth, is revealed. The factors of a positive professional identity, despite the negative effects of the attitudes of society and the immediate environment, are considered.

Factors influencing the conceptual understanding of all participants in professional activity about the socio-psychological features of the development of a policeman's career are systematized.

Keywords: self-realization, creative self-realization, professional self-realization, social self-realization, life strategies, personal self-realization goals, self-realization planning, potential for women.

Постановка проблеми. Труднощі професійної самореалізації залежать від багатьох факторів, які розподіляються на зовнішні – соціологічні та внутрішні – психологічні. Встановлення взаємозалежності цих факторів, як системи взаємовпливів, є головним аргументом вибору того чи іншого рішення в розв’язанні професійних завдань самореалізації. Потреба особистості у самореалізації не стільки обумовлена прагненням до пізнання та удосконалення, скільки потребою професійно-соціального зростання. Мета реалізації власних ресурсів, як результат роботи, надає почуття успішності. Таким чином, психологічна проблема полягає у невідповідності енергетично-ресурсного потенціалу індивіда, його розумовим можливостям, рівнем його реалізації, де підсумковим результатом може бути відчуття незадоволеності власним життям, або як стверджують психологи, людина живе не своїм життям.

Аналіз досліджень. В умовах трансформації як суспільства так і особистості, самореалізація була предметом уваги науковців зокрема (К. Абульханової-Славської, Л. Анциферової, Г. Батіщева, О. Бондаренко, Є. Головахи, Л. Когана, Г. Костюка, О. Кроника, О. Леонтєва, П. Лушина, В. Муляр, В. Панка, В. Роменця, С. Рубінштейна, Л. Соханя, Т. Титаренко та ін.), вони визначали самореалізацію як контрольований то, що свідомо реалізується, цілеспрямований процес розкриття змістовних та сутнісних сил особи в різноплановій суспільній діяльності.

Становлення суспільно визначеної активної особистості, яка орієнтується на самореалізацію як досягнення успіху, в гармонізації суспільства досліджували (Д. Леонтєв, А. Петровський, М. Гінзбург, Л. Коган, О. Асмолов), а також гармонізація суспільства як власну самореалізацію в житті аналізували (С. Максименко, М. Пірен, Т. Говорун, Л. Деміна). Складання моделей з накопиченого досвіду взаємовідносин особистості та суспільства займались (Я. Коменський, І. Кон, А. Мудрик), де кінцевим результатом є імідж людини поліцейського, тобто побудови і пошуку ідеального образу.

Поняттям «професійна самореалізація» займались (Н. Пилипенко Л. Мітіна О. Артемової Є. Федосенко) вони представляли самореалізацію як шлях гармонійного розвитку поєднання особистості та суспільства в отриманні статусу спеціаліста, осмислення факторів впливу, що визначають систему самореалізації як особистості так і колективу, і суспільства взагалі. Таким чином, дослідивши основні фактори, що визначають самореалізацію

особистості та описують її, як соціальну реалізацію (К. Юнг К. Хорні Ф. Перлз К. Роджерс А. Маслоу) на основі своїх природних даних.

Мета статті визначити соціально-психологічні фактори впливів на розвиток професійної самореалізації особистості поліцейських в суспільстві, яке швидко трансформується та змінюється.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні закріплює нам нові суспільні правила розвитку та закони його існування, в даних умовах особистість розглядається в історичному значенні зовсім по-іншому. Професійна діяльність поліцейського на сьогодні – це специфічні взаємовідносини з нестабільним суспільством, яке вимагає високого ступеня готовності виконання відповідних завдань в досягненні поставленої мети. Тому професійна діяльність поліцейського потребує відповідного рівня соціального мислення та емоційної стабілізації, самостійності дій, гнучкості поведінки та уміння, підкріплене навичками зберігати контроль і самоконтроль у неординарних ситуаціях, мати в собі почуття відповідальності. А отже, існує відповідний зв'язок між самореалізацією поліцейського та соціально-психологічними процесами, що відображаються в свідомості його особи, а це, перш за все, здобутки власного потенціалу, реальне сприйняття та оцінювання особистих задатків розвитку таланту, що відповідає професіональним втіленням у вигляді самовдосконалення та ефективної самореалізації у діяльності, в прагненні до більш високого рівня.

Повноцінне розкриття індивідуальних задатків відбувається тільки в суспільно корисній праці, тому саме в діяльності за професією відкриваються для особистості правоохоронця перспективи самореалізації. Розглядаючи життя індивіда, маємо пам'ятати про те, що професійна діяльність займає центральне місце в його житті, навіть за кількістю годин проведених на роботі, адже люди в процесах життєдіяльності віддають професійній діяльності весь основоположний час. Так у визначених кордонах, обраної професії формуються спеціальні здібності, відбувається подальше становлення особистості в досягненні відповідного соціального статусу, особистого зростання, реалізації та розвитку формування професійного потенціалу, який забезпечує матеріальні статки. Стабільне дотримання обраної професії надає можливість застосування професійних знань, умінь і навичок являється одним із найважливіших критеріїв певного рівня життєвої успішності.

Фактори, що впливають на самореалізацію в житті поліцейського потрібно розглядати через *віковий соціально-психологічний чинник*, як нескінчений процес, що полягає в осмисленні власного потенціалу та усвідомленні системи власних задатків при виборі пріоритетів спеціалізації в конкретному виді діяльності, яка супроводжується постійним розкриттям професійного таланту, повного втілення в життя суб'єктом свого особистого

індивідуального потенціалу. У відповідності до вчення Маслоу та розробленої ним концепції «ієрархія потреб», самореалізація являє собою найвищу форму соціально-психологічної діяльності особи, яка прагне до самореалізації, ствердження свого місця в суспільстві, плідно використовуючи свої задатки, надалі самореалізація являється показником життєвого шляху у відчутті повного задоволення над дійсністю.

За ступенем дорослішання індивіда цілі й потреби його видозмінюються, мета удосконалюється, а стратегії модифікуються. Так, наприклад, якщо копіювання поведінки поліцейського було прийняте в дитинстві, де фактором впливу було копіювання поведінки дорослих близьких людей і головна мета індивіда визначалася як діяльність навчання, то він вступає в юність підготовленим до поглибленого освоєння професії, його цілі можуть бути остаточно вибрані, де процес вибору професії не дошкуляє йому, а навпаки систематизується у вирішене питання життя.

На другому етапі досягнення першої стратегії, коли індивід закінчив профільний заклад та створив сім'ю, став молодим спеціалістом він повинен задіяти механізм зміни стратегій і цілей за допомогою кореляції. Задовольнивши свої вимоги, потреби та мету, індивід, отримавши в кар'єрному зростанні відповідну посаду, відбуваються процеси адаптації до займаної посади та процеси реалізації нових планів з новими колегами і т. п. У становленні сімейних відносин також відходять відповідні мрії першого етапу самореалізації та відбувається перепланування поточних цілей з урахуванням його індивідуальних якостей характеру та віку [3].

Таким чином, самореалізація особистості поліцейського залежить від *соціально-психологічних факторів прийняття рішень*, а саме сукупності різних факторів, з яких можемо виділити фактори свободи вибору в самореалізації і які можуть виступати як поодинокі фактори, так і фактори загального порядку, що впливають на особисту думку в розвитку індивідуального життєвого сценарію узагальнених подій і відповідних рішень. Свобода вибору трактується як свобода, яка реалізується в самостійному прийнятті власних рішень і особистого планування кар'єрного розвитку життєвого шляху. Також для поліцейського свобода планування дій повинна відбуватись за єдиної умови врахування законів розвитку та життєдіяльності суспільства, не виходячи за кордони прокреслених ліній професійною діяльністю. Якщо сказати точніше, соціально грамотний, професійно-обумовлений поліцейський повинен показувати приклад – алгоритм варіантів поведінки у вирішенні особистих проблем, що посилює його професійну актуалізацію. В даному випадку механізм, як алгоритм вибору професійних рішень, вбиратиме в себе два етапи: по-перше, це необхідність яка усвідомлена, як ідея в ідеальному варіанті рішення, яке орієнтоване на

оточення і схвалення з боку близьких і рідних; а по-друге, це рішення обґрунтоване і особистість поліцейського має чітке уявлення як реалізувати рішення або скласти умови для його просування.

Втілюючи *соціально-психологічні фактори життєвої стратегії* самореалізації особистості поліцейського, як можливої самореалізації кожної людини, потрібно відмітити, що вони як і в кожній особистості, закладені з самого народження і як було зазначено вище, реалізуються протягом життя при успішному застосуванні механізмів виявлення та виховання розвитку його талантів і задатків, їх реалізація в підсумковому варіанті становлення сприятимуть реалізації успішного та щасливого життя в особі правоохоронця.

Проблема самореалізації кожної особистості з раннього дитинства і протягом всього життя повинна реалізуватись у повній мірі в залежності від природного таланту обраної справи. Найбільшою проблемою в самореалізації особистості поліцейського є нав'язування негативних та позитивних шаблонів суспільством і переборювання їх в реалізації свободи вибору, а також соціальних та індивідуальних установок. Напрацювання на кожному етапі самореалізації твердої активної позиції особи, яка цілеспрямована в переборюванні обставин та плануванні довгострокової перспективи [8].

Спираючись на напрацьовану перспективу вибору, співробітник планує подальшу життєву стратегію, враховуючи власні життєві плани, робить корекцію та перепланування свого життєвого шляху, визначившись на якій позиції він зараз знаходиться і настільки він повинен рухатись далі. Умовно такий рух визначають за трьома напрямками: *перший* стратегічний напрям обумовлений облаштування життєвого благополуччя і вбирає в себе бажання скласти добрі умови для розвитку життя; наступним *другим* напрям є стратегічний розвиток самореалізації, суспільне зростання в реалізації кар'єри; *третьім* напрямом стратегічної самореалізації особистості є напрям який вбирає розвиток, де за допомогою відповідних здібностей особистість повинна уміти розширити можливості практичних дій та теоретичних здобутків.

Наступними важливим *соціально-психологічним фактором*, що суттєво впливає на самореалізацію, є творчість індивіда. В реальному житті інструментом самореалізації може бути, перш за все, визначена робота, але не тільки вона розкриває самореалізацію особистості, існують й інші чинники які можуть розкривати самореалізацію особистості, це різні хобі та особисті захоплення і ін. Однак, самим важливим і головним інструментом завдяки якому розкривається повний потенціал особистості, є присутність творчості. Достатньо багато психологів вважають, що саме творчість у відсутності будь-якої поставленої реальної мети при активізації, здатна включити в особистості наднормативну діяльність. З іншого боку, творча діяльність спонукає індивіда

до добровільного заняття, на яке він витрачає весь свій природній потенціал, всі свої сили для того, щоб зосередитись і виразити себе у відповідній власній потенції, на системну кропітку та тривалу роботу над самим собою. На цю роботу індивіда мотивують визначені людські цінності, соціальні та інші механізми і потреби: потреба статусу в колективі, визнання як спеціаліста; прагнення зберегти здоров'я або досягнути результатів в спорті; потреба побороти конкурентноспроможність у кар'єрному зростанні за престижну роботу з високим заробітком; претендувати на отримання освіти з елітної професії; природне прагнення до постійного удосконалення; здобуття соціального статусу [7].

Всі ці потреби безумовно впливають на самореалізацію особи і є найбільш значущими при кар'єрному зростанні, яке за своєю суттю базується, безумовно на творчих процесах і все, що пов'язане з ними. Таким чином, творчість – це незмінна складова діяльності і має в своїй основі активність особи, яка являє собою творчу складову структури особистості це: пізнавальна активність, бачення проблеми, прогнозування розвитку та оцінка всього оточення. Базисним критерієм морально чистої, духовно розвиненої та інтелектуальної особистості є засвоєння процесів творчості на досить високому рівні, тому аналізуючи фактори творчої самореалізації особистості поліцейського та реалізації ним своїх можливостей, є факт творчого унікально-соціального мислення, що має ознаки професійної самореалізації.

Залишається важливою особливістю роботи правоохоронця той факт, що здійснення соціально-значимої діяльності з установами порядку гармонізації суспільства є інтегрованим рішенням зовнішніх та внутрішніх чинників. За таких обставин, узагальнена соціальна діяльність поліцейського трансформується в особистісну професійну діяльність і реалізується через особистісну якісну позицію обумовленої здібностями соціального мислення, де набуває характеру особистої реалізації. Отже, творча самореалізація посилює та поширює межі індивідуального потенціалу, виробляючи в особі поліцейського рефлексивне осмислення дійсності та пришвидшує процес становлення світоглядної системи, розкриваючи свою творчу змістовність.

Розкриваючи механізми самореалізації А. Маслоу виділяв наступні ознаки самоактуалізації особи правоохоронця: вміння реально бачити життєві події та негаразди, відмежовуючи їх від фантазій; тверезо оцінювати свої позитивні та негативні риси; постійно самовдосконалюватись, не зважаючи ні на що; вміти та не боятись брати на себе відповідальність; постійно покращувати навкруги обставини та сприяти благополуччю оточуючих, бути самодостатнім; вміти чинити супротив поганим обставинам; постійно пізнавати та систематизувати щось нове; раціоналізувати свою поведінку та стабілізувати емоції; вміти контролювати свої думки, слова та відчуття в спілкуванні з іншими; відстоювати свої цінності та ідеали.

Негативні фактори, які впливають на особу поліцейського відтворюються в ході професійної діяльності, виробляються позиційні професійні характеристики за якими можливі судження з професійної реалізованості з часом: перебування за спеціальністю індивід усвідомлює приналежність до відповідної когорти людей, що належать до обраної ними спеціальності; осмислює стандарти за ступенем та специфікою спілкування; починає адекватно мислити у відповідності даної професії; визначає своє місце в професійній сфері ієрархії професійних взаємовідносин та професійних ролей; займає відповідну позицію з накопиченням відповідних поглядів та напрацьовує систему пріоритетів та ієрархію відповідних цінностей, усвідомлюючи їх місце та ступінь актуальності в професійній сфері; складаються відповідні поняття про специфіку даної роботи та свої можливості про інших і про себе [2].

Але не вся діяльність в професійній сфері являється доброзичливою і веде до самореалізації. Так, самореалізація в професії поліцейського іноді являє собою процеси, що не завжди досягають в професійній діяльності практичних цілей та стратегій, наявність результатів відбуваються за рахунок вольового напруження, що досить таки є енергоємними і затратними. Така професійна діяльність із затримкою результату призводить до емоційного «вигорання». Тому дана професія правоохоронця, за якою працює індивід, повинна бути для нього цікавою. Слід також зазначити, що при професійному виборі індивіда, спеціалісти з профорієнтації заперечують, що базою привабливості спеціалізації можуть бути розуміння професії, як соціальної цінності з присутньою індивідуально значимою працею. Гарантією привабливості в професійній діяльності спеціалісти з професійної орієнтації стверджують, що є система впливу на особистість містить ієрархію соціальних цінностей особистого значення праці. Слід також зазначити, що активне творче самовдосконалення в професії правозахисника попереджає синдрому вигорання.

У процесах професійного розвитку при синдромі вигорання виділяють сходження за рівнями самореалізації особистості: перша реакція, агресивне неприйняття професійної діяльності яка здійснюється, тобто в індивіда немає бажання продовжувати дану діяльність за даною спеціальністю; друга сходинка – це пряме ухилення від виконання деяких обов'язків, тобто індивід може змінити професію; індивід вибрав шаблон і виконує свої обов'язки за шаблоном, даний рівень трактується як пасивний; спрямованість індивіда на виконання деяких окремих елементів даної роботи; остання сходинка або останній рівень – це коли індивід прагне вдосконалювати свою роботу і в цілому творчо підходити до діяльності.

Фактори які впливають на шляхи реалізації потенціалу жінок поліцейських, якщо для жінки творча та соціальна самореалізація не є особливо привабливою і вона вагається в своєму виборі в подальшій професійній самореалізації. Жалкує за самореалізацією люблячої дружини, де в пріоритеті ставиться сімейне благо та родинне тепло, турбота про близьких – соціологи рекомендують переносити теплі сімейні відносини у професійний колектив. Психологи, які спеціалізуються з гендерних питань, вважають що інтегрування чоловічого та жіночого характерів облагородять суспільний устрій і нададуть можливість жінці повністю реалізувати себе в професійній діяльності поліцейського на ментальному рівні [5].

Інтегрована гендерна самореалізація в правоохоронній діяльності, при розширеному складі чоловіків та жінок, посилює здатність до емпатії, почуття людяності, частішають прояви співчуття, взаємної підтримки, цілеспрямованості в досягненні мети, вищих результатів за рахунок впевненості у власних силах та здібностях. Робота гендерними парами надає більш доброзичливі відносини та почуття відповідальності за свої вчинки, здатність бути більш рішучими в прийнятті рішень, проявляти готовність до розумних дій з правопорядку.

В головних факторах загальнокультурних умов, які сприятимуть саморозвитку особистої самореалізації поліцейського, проявляються два напрямки дій: це перш за все самовиховання, а по друге самоосвіта, які надають можливість опрацювати специфіку навчально виховних процесів. Так освітньо-виховна система як фактор впливу на особистість призвана розвивати в поліцейського перш за все культуру поведінки, яка базується на специфічній культурі спілкування з суспільством, де різні спільноти громадян мають свій культурний рівень і специфічну світоглядну систему.

Додатково до загальнокультурних традицій, норм тотожності, солідарності, напрацьованих шаблонів взаємовідносин, а також поведінка в соціумі, за умов масової інформаційної культури специфіка самовиховних та виховних процесів вкладають в індивіда почуття, які об'єднують та надають особистості потрібні моральні орієнтири, котрі найбільш актуальні на даному історичному ступені як індивідуального так і суспільного розвитку.

Висновки. Таким чином, можемо виділити фактори впливів на самореалізацію суб'єкта спеціалізованої діяльності, особистісної пристосованості та професійної, життєвої успішності поліцейського. Серед головних факторів, які впливають на самореалізацію особистості, можливо виділити фактор самоефективності особистості, який розкривається в незадоволенні своєю персональною діяльністю та гнучкістю своєї поведінки, а також персональне незадоволення своєю здатністю організувати професійну діяльність, що стимулює почуття кар'єрного росту. Віковий фактор служить

як орієнтир за яким особистість звіряє всі свої подальші дії саморозвитку. Фактори впливів на кар'єрне зростання поліцейського: це зовнішні обставини, такі як розвиток структури закладу та соціально-психологічний клімат колективу, а також внутрішні обставини – це рівень освіти та вихованості. Одним із факторів самореалізації може бути кар'єрно-орієнтований підхід в освітньо-виховній системі підготовки поліцейського в сучасних умовах. Організуючим фактором самореалізації також може бути пізнання особистістю низки кадрових технологій, які сприятимуть її реалізації. Визначення професійної самореалізації – це напрацювання системи професійно-особистісних якостей і властивостей фахівця за допомогою яких він відтворює свою визначену сутність професією поліцейського. Фактор креативності посилює соціально-психологічну готовність професійно діяти в більш складних умовах кар'єрного росту. Розвиток позитивної професійної ідентичності, попри негативні впливи установок суспільства та ближнього оточення, а також здійснення відповідної психологічної підготовки. Саморозвиток трансформації паритетних гендерних відносин, які охоплюють головні аспекти взаємодії в забезпеченні професійної діяльності поліції та фактори впливу концептуального уявлення всіх учасників професійної діяльності про соціально-психологічні особливості розвитку кар'єри поліцейського.

Література:

1. Гузьман О. А., Ляшенко Н. О. Соціологічні аспекти дослідження гендерного паритету в органах внутрішніх справ. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2010. № 1 (48). С. 318–326.
2. Долгих Л. М. Кар'єрні домагання особистості. Життєві домагання особистості : монографія (за ред. Т. Титаренко). Київ : Педагогічна думка, 2007. С. 217–230.
3. Івченко Ю. О. Професійне зростання жінок у правоохоронній сфері : проблемні питання. *Право України*. 2006. № 5. С. 57–61.
4. Львова О. Л. Гендерна рівність: перспективи та загрози. *Альманах права*. 2013. Вип. № 4. С. 206–211.
5. Мартиненко О.А. Права жінок-правоохоронців та політика гендерної рівності: досвід інших країн у вітчизняному контексті. Права людини в Україні : інформаційний портал Харківської правозахисної групи. URL: <http://khp.org/index.php?id=1241689788>.
6. Мороз А. В. Впровадження гендерної рівності в органах внутрішніх справ України як процес інституціональних перетворень. *Право і Безпека*. 2009. № 5 (32). С. 185–190.
7. Поплавська А. П. Психологічні особливості кар'єрних орієнтацій військовослужбовців : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.10. Київ, 2006. 19 с.
8. Смірнова О. М. Психологічні умови забезпечення гендерної рівності в діяльності органів внутрішніх справ України : автореф. дис. ... канд. психол. наук: 19.00.06. Харків, 2015. 20 с.
9. Твердохлебова Н. Є. Трансформації ціннісно-сислової сфери правоохоронців на етапі навчання у ЗВО зі специфічними умовами навчання. *Вісник Національного університету оборони України*. 2018. Вип. 2 (50). С. 112–118.

10. Шевченко Л. О., Кобікова Ю. В., Ламаш І. В. Гендер у психологічних та соціологічних дослідженнях : навч. посіб. Київ. 2015. 148 с.

References:

1. Huzman O. A., Liashenko N. O. (2010). Sotsiologichni aspekty doslidzhennia hendernoho parytetu v orhanakh vnutrishnikh sprav [Sociological aspects of the study of gender parity in internal affairs bodies]. Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav. № 1 (48). S. 318–326 [in Ukrainian].

2. Dolhykh L. M. (2007). Karierni domahannia osobystosti. Zhyttievi domahannia osobystosti [Career harassment of the individual. Life harassment of the individual] : monohrafiia (za red. T. Tytarenko). Kyiv : Pedahohichna dumka, S. 217–230 [in Ukrainian].

3. Ivchenko Yu. O. (2006). Profesiine zrostannia zhynok u pravookhoronniy sferi [Schareer Harassment of the individual. Life harassment of the individual] : problemni pytannia. Pravo Ukrainy. № 5. S. 57–61 [in Ukrainian].

4. Lvova O. L. (2013). Henderna rivnist: perspektyvy ta zahrozy [Gender equality: prospects and threats]. Almanakh prava. Vyp. № 4. S. 206–211 [in Ukrainian].

5. Martynenko O.A. Prava zhynok-pravookhorontsiv ta polityka gendernoi rivnosti: dosvid inshykh krain u vitchyznianomu konteksti [Rights of female law enforcement officers and gender equality policy: experience of other countries in the domestic context]. Prava liudyny v Ukraini : informatsiyniy portal Kharkivskoi pravozakhysnoi hrupy. URL: <http://khp.org/index.php?id=1241689788> [in Ukrainian].

6. Moroz A. V. (2009). Vprovadzhennia hendernoi rivnosti v orhanakh vnutrishnikh sprav Ukrainy yak protses instytutsionalnykh peretvoren [Implementation of gender equality in internal affairs bodies of Ukraine as a process of institutional transformation]. Pravo i Bezpeka. № 5 (32). S. 185–190 [in Ukrainian].

7. Poplavskaya A. P. (2006). Psykholohichni osoblyvosti kariernykh oriyentatsii viiskovo-sluzhbovtziv [Psychological features of career orientations of military personnel] : avtoref. dys. ... kand. psykhol. nauk : 19.00.10. Kyiv, 19 s [in Ukrainian].

8. Smirnova O. M. (2015). Psykholohichni umovy zabezpechennia hendernoi rivnosti v diialnosti orhaniv vnutrishnikh sprav Ukrainy [Psychological conditions for ensuring gender equality in the activities of internal affairs bodies of Ukraine] : avtoref. dys. ... kand. psykhol. nauk: 19.00.06. Kharkiv, 20 s [in Ukrainian].

9. Tverdokhliebova N. Ye. (2018). Transformatsii tsinnisno-smyslovoi sfery pravookhorontsiv na etapi navchannia u ZVO zi spetsyfichnymy umovamy navchannia [Transformations of the value-meaning sphere of law enforcement officers at the stage of training in higher education institutions with specific training conditions]. Visnyk Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy. Vyp. 2 (50). S. 112–118 [in Ukrainian].

10. Shevchenko L. O., Kobikova Yu. V., Lamash I. V. (2015). Gender u psykholohichnykh ta sotsiologichnykh doslidzhenniakh [Gender in psychological and sociological research] : navch. posib. Kyiv. 148 s [in Ukrainian].